

Recent geschreven

Afname bij Kleine Zwanen

Voor watervogeltellers worden groepen Kleine Zwanen steeds meer een bijzonderheid. Uitbundig joelende familiegroepjes worden niet alleen in Nederland steeds schaarser. Recent brachten watervogelcoördinatoren resultaten bijeen uit 15 Europese landen waar de soort overwintert. Het aantal Kleine Zwanen dat op de Russische toendra broedt en in Noordwest-Europa overwintert, neemt in hoog tempo af. Aanhoudend slechte broedresultaten zijn een belangrijke oorzaak.

Eens per zes jaar worden in alle Europese landen waar Kleine Zwanen overwinteren extra inspanningen gedaan om de populatie zo compleet mogelijk te tellen. Een dergelijke inspanning is nodig vanwege de zwanen die in agrarisch gebied foerageren, buiten de waterrijke gebieden die tijdens de midwintertelling worden geteld. In Nederland tellen we Kleine Zwanen elk jaar vrijwel landdekkend. De internationale zwanentellingen laten sinds halverwege de jaren negentig een forse afname zien. In 1995 piekte de populatie op bijna 30.000 vogels, waarna in 25 jaar tijd de populatie ruimschoots halveerde. Nederland en Engeland waren voorheen de belangrijkste winterbolwerken. Binnen de watervogeltellingen in Nederland behoort de Kleine Zwaan tot de sterkst afnemende soorten. Kleine Zwanen nemen niet alleen in aantal af, door de warmere winters overwintert een steeds groter aandeel van de populatie tegenwoordig ten oosten van ons land, met name in Noord-Duitsland maar ook in Noord-Duitsland, Denemarken en Polen.

Naast de periodieke populatietellingen turven tellers in de belangrijkste landen, waaronder Nederland, jaarlijks in december het aantal jonge Kleine Zwanen in groepen. Kleine Zwanen hebben in hun eerste winter een grijs verenkleed en blijven bij hun ouders, waardoor families met jongen goed te onderscheiden zijn van zwanen zonder jongen. Uit de gegevens blijkt dat het broedsucces is afgenomen, in de meeste jaren zelfs tot onder een niveau dat nodig is om de

populatie in stand te houden. De redenen voor dit aanhoudend lage broedsucces zijn voornamelijk nog niet duidelijk, omdat onderzoek op grotere schaal in de uitgestrekte broedgebieden zeer lastig is en met de huidige politieke situatie zelfs onmogelijk.

Bij de internationale tellingen wordt ook informatie over de voedselgebieden verzameld. Het aandeel Kleine Zwanen dat op akkers met oogstresten van bijvoorbeeld tarwe, suikerbieten en maïs wordt gezien, neemt toe terwijl het belang van grasland minder wordt. In Nederland vormen waterplanten op de Randmeren en in het IJsselmeergebied tegenwoordig een belangrijke voedselbron. Het bezoek aan zowel akkergebieden als grasland juist sterk verminderd. Bij de laatste aantalschatting in 2020 overwinterde 12.930 Kleine Zwanen in Noordwest-Europa. Daarmee komt een plaats op de internationale Rode Lijst in zicht. Als de snelle afname van de laatste jaren (8,5% per jaar) en de slechte broedresultaten doorzetten, dan voorspellen de auteurs dat de Europese telling in 2026 ongeveer 11.000 Kleine Zwanen zal opleveren. Deze telling is inmiddels achter de rug. De watervogeltellingen in de apps zijn geüpload, notitieboekjes zijn uitgeplozen en formulieren ingeleverd. Het verdict laat nog even op zich wachten, maar liefhebbers van Kleine Zwanen vrezen opnieuw een verlies, misschien nog wel tot onder de voorspelde 11.000 vogels.

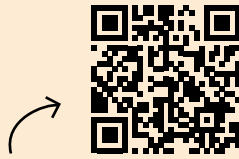
VERDER LEZEN

Koffijberg K. *et al.* 2025. Decline of the Bewick's Swan *Cygnus columbianus bewickii* population wintering in Northeast/Northwest Europe. *Wildfowl* 75: 63-93. <https://tidsskrift.dk/Wildfowl/article/view/162735>

◀ Foto: Cor Fikkert

Meer van dit soort artikelen lezen? Word lid van Sovon!

Dit artikel verscheen in Sovon-nieuws. Sovon geeft vier maal per jaar Sovon-nieuws uit. Het blad vormt een belangrijk medium waarmee we onze leden voorzien van onder andere verenigingsnieuws, eerste resultaten uit de projecten en nieuwe publicaties. Leden van Sovon krijgen Sovon-nieuws automatisch thuisgestuurd.

Lees meer over Sovon-nieuws
op sovon.nl/sovon-nieuws

